

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 39/2025-12

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša a sudcov Libora Duľu (sudca spravodajca) a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **HASTA, s.r.o.**, Bytčianska 814/131, Žilina, IČO 31 646 751, zastúpenej Burian & partners, s.r.o., Vojtecha Tvrdeho 819/1, Žilina, proti uzneseniu Mestského súdu Bratislava IV sp. zn. B1-22C/19/2022 z 29. októbra 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 14. januára 2025 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 [v petite sťažnosti zjavne nesprávne označuje čl. 6 ods. 3 písm. c), pozn.] Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľka navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť súdu na ďalšie konanie, priznať jej finančné zadosťučinenie vo výške 3 000 eur a trovy konania.

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že Okresný úrad Bratislava, odbor výstavby a bytovej politiky vydal rozhodnutie sp. zn. OU-BA-OVBP2-2021/16477/GRJ z 12. mája 2021, ktorým rozhodol o vyvlastnení dotknutých pozemkov vo vlastníctve sťažovateľky v prospech Slovenskej republiky – Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“), a to formou dočasného záberu na obdobie odo dňa nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia o vyvlastnení do 30. júna 2023 s cieľom dočasného obmedzenia vlastníckeho práva, stanovil náhradu za vyvlastnenie pozemkov, nevyhovel námietkam sťažovateľky a nepriznal účastníkom konania náhradu trov konania. Proti predmetnému rozhodnutiu podala sťažovateľka odvolanie, ktoré Ministerstvo dopravy a výstavby Slovenskej republiky rozhodnutím č. 34431/2021/SSSVP/93679 z 11. augusta 2021 zamietlo.

3. Rozhodnutie odvolacieho správneho orgánu sťažovateľka napadla správnu žalobou vedenou na Krajskom súde v Bratislave pod sp. zn. 1S/235/2021. Zároveň sťažovateľka podala v intenciách § 13 ods. 3 písm. a) zákona č. 282/2015 Z. z. o vyvlastňovaní pozemkov a stavieb a o nútenom obmedzení vlastníckeho práva k nim a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 282/2015 Z. z.“) žalobu doručenu Okresnému súdu Bratislava II (neskôr postúpenú Okresnému súdu Bratislava I a v dôsledku súdnej reformy mestskému súdu), ktorou sa domáha, aby súd zaviazal ministerstvo na zaplatenie sumy 83 625,78 eur s príslušenstvom z titulu priznania vyššej náhrady za dočasné obmedzenie vlastníckeho práva k pozemkom vo vlastníctve sťažovateľky. Konanie je, resp. bolo vedené na mestskom súde pod sp. zn. B1-22C/19/2022.

4. Mestský súd uznesením sp. zn. B1-22C/19/2022 z 29. októbra 2024 postúpil vec Správnemu súdu v Bratislave, pretože posúdil žalobu podľa jej obsahu ako správnu žalobu.

5. Sťažovateľka sa s uvedeným postupom nestotožňuje, pretože z obsahu žaloby o zaplatenie a aj zo samotného petitu je zrejmé, že ide o spor o zaplatenie sumy 83 625,78 eur s príslušenstvom z dôvodu, že sumu priznanú rozhodnutím Okresného úradu Bratislava nepovažuje za adekvátnu. Ide teda o spor, ktorý nespadá do kompetencie súdov správneho súdnictva, ale do kompetencie súdu v intenciách Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“).

6. Sťažovateľka poukazuje na čl. 46 ods. 1 ústavy, ktorým je *inter alia* garantované právo na prístup k súdu, t. j. právo obrátiť sa na súd so žalobou o vymoženie svojho subjektívneho práva, čomu koreluje povinnosť súdu konať a rozhodovať o podanom návrhu.

7. Postúpenie veci na prejednanie správneho súdu je nesprávne aj z dôvodu, že tento súd z hľadiska svojej právomoci *ipso iure* nemôže rozhodovať o priznaní žalovanej sumy.

II.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

8. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru) uznesením mestského súdu o postúpení veci sťažovateľky Správnemu súdu v Bratislave. Podľa sťažovateľky mestský súd rozhodol nesprávne a odňal jej možnosť konať pred súdom.

9. Z obsahu napadnutého rozhodnutia vyplýva, že tak urobil z dôvodu, že sťažovateľka žalobou napáda nezákonnosť, ako aj postup správneho orgánu vo vzťahu k výroku o náhrade za vyvlastnenie, ktorý spochybňuje z dôvodu nedostatočne zisteného skutkového stavu a porušenia ustanovení o postupe orgánu verejnej správy. Výrok o finančnej náhrade podľa § 13 ods. 2 zákona č. 282/2015 Z. z. je podľa mestského súdu možné preskúmať na základe správnej žaloby.

10. Ústavný súd v prejednávanej veci považuje z hľadiska ďalšieho posudzovania opodstatnenosti ústavnej sťažnosti za rozhodujúci predmet ústavného prieskumu, ktorým je procesné rozhodnutie súdu prvej inštancie o procesnej podmienke konania, proti ktorému nie je odvolanie podľa § 355 ods. 2 CSP v spojení s § 357 CSP *a contrario* prípustné.

11. Vzhľadom na princíp subsidiarity, ktorý vyplýva z čl. 127 ods. 1 ústavy, môže ústavný súd poskytnúť ochranu konkrétnemu právu alebo slobode, ktorých porušenie je namietané, iba vtedy, ak sa ich ochrany fyzická osoba alebo právnická osoba nemôže domôcť v žiadnom inom konaní

pred súdnymi orgánmi Slovenskej republiky. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda automaticky nezakladá aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich.

12. Zásada subsidiarity reflektuje okrem iného aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04). Súčasťou ustálenej judikatúry ústavného súdu je aj právny názor, podľa ktorého princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu je ústavným príkazom pre každú osobu, a preto každý, kto namieta porušenie svojho základného práva, musí rešpektovať postupnosť tejto ochrany a pred tým, než podá sťažnosť ústavnému súdu, sa musí uchádzať o ochranu na tom orgáne verejnej moci, ktorého kompetencia predchádza právomoci ústavného súdu (IV. ÚS 128/04).

13. Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany tohto základného práva alebo slobody, ktorých porušenie namieta, sa sťažovateľ aktuálne domáha využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy, prípadne iným zákonne upraveným spôsobom pred iným súdom alebo pred iným štátnym orgánom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 132 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov [ďalej len „zákon o ústavnom súde“ (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05)].

14. Predpokladom na záver o porušení základného práva na súdnu a na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorého obsah je v zásade zhodný) je také porušenie, ktoré nie je napravitel'né alebo odstrániteľ'né procesným postupom všeobecného súdu vo veci samej, resp. ktoré nemožno napraviť procesnými prostriedkami, ktoré sú obsiahnuté v Civilnom sporovom poriadku alebo Správnom súdnom poriadku [ďalej len „SSP“ (m. m. I. ÚS 148/03, III. ÚS 355/05, II. ÚS 307/06)]. Ústavný súd poukazuje na vlastnú judikatúru, podľa ktorej v konaniach o ústavných sťažnostiach ústavný súd zásadne preskúmava právoplatné rozhodnutia, ktorými sa konanie vo veci samej skončilo (IV. ÚS 36/2010), čo teda zjavne nie je prípad napadnutého uznesenia. Základné práva na súdnu ochranu sú v zásade „výsledkové“, čo znamená, že im musí zodpovedať proces ako celok. Skutočnosť, či napadnuté konanie alebo rozhodnutie vykazuje znaky spravodlivého procesu, závisí od celého konania a konečného rozhodnutia všeobecných súdov (III. ÚS 33/04, IV. ÚS 163/05, II. ÚS 307/06, II. ÚS 155/08). Aj z ďalšej judikatúry ústavného súdu (I. ÚS 79/03, I. ÚS 236/03), obdobne aj z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. Komanický c. Slovenská republika, rozsudok zo 4. 6. 2002) vyplýva, že ústavný súd a Európsky súd pre ľudské práva overujú, či konanie posudzované ako celok bolo spravodlivé v zmysle čl. 46 až čl. 50 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru.

15. Ústavný súd súhlasí so sťažovateľkou, že podala žalobu na plnenie, ale podľa rozhodnutia mestského súdu bude v jej veci konať správny súd, ktorého rozhodnutím v zásade nie je možné získať peňažné plnenie, čo môže založiť pochybnosti z pohľadu odňatia možnosti konať pred civilným súdom, čo považuje ústavný súd za jedinú relevantnú námietku v ústavnej sťažnosti. Nemožno ale opomenúť, že z pohľadu potenciálneho výsledku konania v správnom súdnictve

prichádza do úvahy aj tá eventualita, že správny súd v dôsledku uplatnenia jeho prieskumnej právomoci rozhodne o nezákonnosti napadnutého rozhodnutia správneho orgánu. Ústavný súd v tomto štádiu konania preto nepovažuje za dôvodné tvrdenie sťažovateľky o neúspechu pred správnym súdom bez toho, aby došlo k meritórnemu prejednaniu veci. Ústavný súd v tejto súvislosti dodáva, že právne účinky spojené s podaním žaloby na nepríslušnom súde ostávajú pri postúpení veci príslušnému správne súdu zachované (§ 18 ods. 5 SSP).

16. Ústavný súd upriamuje pozornosť na aktuálny stav konania vo veci, keď napadnutým rozhodnutím bolo rozhodnuté „len“ o tom, do ktorej oblasti výkonu všeobecného súdnictva patrí vec uplatnená na súde sťažovateľkou. Nemožno opomenúť ani možnosť správneho súdu, ktorému bola vec postúpená, aby v súlade s § 18 ods. 4 SSP predložil vec kompetenčnému senátu Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky, pokiaľ s postúpením veci nesúhlasí. Kompetenčný senát je tak oprávnený s konečnou platnosťou poskytnúť odpoveď na otázku existencie vecnej príslušnosti súdu ako jednej z procesných podmienok konania, na ktorú je súd povinný prihliadať *ex offio* v každom štádiu konania (§ 40 CSP). Sťažovateľka neuvádza, či k takému postupu došlo.

17. Napokon meritórne preskúmanie ústavnej sťažnosti ústavným súdom v situácii, keď všeobecné súdy zatiaľ neuplatnili svoju právomoc na ochranu základných práv sťažovateľky, t. j. nerozhodli vo veci samej ani o prípadnom opravnom prostriedku proti rozhodnutiu správneho súdu (kasačnej sťažnosti), by bolo porušením princípu subsidiarity ako kompetenčného princípu vymedzujúceho vzťah medzi ústavným súdom a sústavou všeobecných súdov, na ktorom je založené rozhodovanie o ústavných sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (m. m. I. ÚS 728/2016). Právomoci ústavného súdu v tomto štádiu konania predchádza právomoc správneho súdu, eventuálne po jeho nepriaznivom rozhodnutí a prípadnom uplatnení opravného prostriedku aj právomoc najvyššieho správneho súdu.

18. Zároveň je potrebné zdôrazniť, že účastník konkrétneho hmotnoprávneho vzťahu si nemôže zvoliť, v akom type súdneho konania sa bude uchádzať o ochranu svojich práv. Možnosti súdnej ochrany sú determinované povahou právneho vzťahu, z ktorého vznikajú konkrétne nároky. Subjekt verejnoprávneho vzťahu preto nemôže uplatňovať svoje nároky spôsobom, ktorý je vymedzený účastníkom súkromnoprávných vzťahov. Pravidlá poskytovania súdnej ochrany vyplývajú z predpisov procesného práva (§ 3 CSP, resp. § 6 SSP; IV. ÚS 184/2022)

19. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu k porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy by došlo vtedy, ak by komukoľvek bola odmietnutá možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde, predovšetkým ak by všeobecný súd odmietol konať a rozhodovať o podanom návrhu fyzickej osoby alebo právnickej osoby (II. ÚS 8/2001) alebo v prípade opravných konaní by všeobecný súd odmietol opravný prostriedok alebo zastavil o ňom konanie bez toho, aby ho meritórne preskúmal a rozhodol o ňom v spojitosti s napadnutým súdnym rozhodnutím (IV. ÚS 115/03).

20. V okolnostiach danej veci ústavný súd nezistil prítomnosť takých skutočností, ktoré by svedčili o splnení predpokladov na výnimku zo zásady, podľa ktorej ústavný súd v rámci konania o ústavnej sťažnosti zásadne preskúmava len právoplatné rozhodnutia, a to v tom zmysle, že musí ísť o rozhodnutia, ktorými sa právoplatne skončilo konanie. Na základe uvedeného ústavný súd uzatvára, že o ochrane základných práv a slobôd sťažovateľky aktuálne rozhoduje správny súd.

S poukazom na princíp subsidiarity je založená prítomnosť dôvodu na odmietnutie ústavnej sťažnosti pre nedostatok právomoci ústavného súdu podľa § 56 ods. 2 písm. a) v spojení s § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde. Námietky sťažovateľky, ktoré uplatnila proti prejednávaniu veci na správnom súde (oproti ňou podanej žalobe) v ústavnej sťažnosti, bude mať možnosť prednostne, teda v súlade s princípom subsidiarity právomoci ústavného súdu, uplatniť v správnom súdnom konaní, čo z tohto uhla pohľadu predstavuje neprípustnosť v kontexte § 132 ods. 2, § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde.

21. Vzhľadom na už uvedené ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť ako celok, a preto sa už ďalšími procesnými návrhmi sťažovateľky nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. januára 2025

Ladislav Duditš
predseda senátu